

معارف آذربایجان
مجله علمی
۱۳۰۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۲۹۹۵۶

دانشکده زبان و ادبیات
گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
زبان و ادبیات فارسی

**بررسی ویژگی‌های سبکی داراب‌نامه
بیغمی**

استاد راهنما:

دکتر سید محمود الهام بخش

استاد مشاور:

دکتر محمد کاظم کهدویی

اطلاعات مرکز علمی بزرگ
تهران مرکز

۱۳۸۸/۷/۱

پژوهش و نگارش:

صدیقه پاک‌ضمیر

زمستان ۱۳۸۷

۱۲۶۹۵۶

این پژوهش

با همهٔ فراز و نشیب‌ها،

اشک‌ها و لبخندهایش،

پیشکشی است به پدر و مادر بزرگووارم که بودندشان برایم همه چیز است.

سپاس نامه

در آغاز سخن از مهر بیکران خداوند نسبت به خود سپاسگزارم که فرصتی به من داد تا بتوانم گامی در راه نگاهداشت و اعتلای زبان و ادبیات فارسی بردارم.

و نیز خدای را سپاسگزارم که توانستم در کنار استادان محترم گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه یزد به تحصیل علم پردازم و در این راه وامدار دانش و صبر همگی آنان هستم.

از استاد محترم آقای دکتر سید محمود الهام بخش بسیار سپاسگزارم که رنج راهنمایی این پژوهش را به عهده گرفتند و در تمام مدت مطالب مرا با دقت خواندند و با نکته یابی های ارزنده مرا در بهتر انجام دادن پایان نامه یاری دادند. از استاد محترم آقای دکتر محمد کاظم کهدویی که زحمت مشاوره پایان نامه را بر عهده داشتند و شیوه نگارش و ویرایش پایان نامه مرهون زحمات بی دریغ ایشان

است، نیز بسیار سپاسگزارم

صورتجلسه دفاعیه پایان نامه دانشجوی
دوره کارشناسی ارشد

شناسه: ب/ک/۳

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم صدیقه پاک ضمیر دانشجوی کارشناسی ارشد

رشته / گرایش: زبان و ادبیات فارسی

تحت عنوان: بررسی ویژگی های سبکی داراب نامه بیغمی

و تعداد واحد: ۴ در تاریخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۶ با حضور اعضای هیأت داوران (به شرح ذیل) تشکیل گردید.

پس از ارزیابی توسط هیأت داوران، پایان نامه با نمره: به عدد ۱۹.۵..... به حروف

..... و درجه عالی..... مورد تصویب قرار گرفت.

عنوان

نام و نام خانوادگی

امضاء

استاد / استادان راهنما:

دکتر سید محمود الهام بخش

استاد / استادان مشاور

دکتر محمد کاظم کهلدویی

متخصص و صاحب نظر داخلی:

دکتر یدالله جلالی

متخصص و صاحب نظر داخلی:

دکتر مجید پویان

نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه (ناظر)

نام و نام خانوادگی: دکتر فاطمه قادری

امضاء:

چکیده:

دارابنامه یکی از داستان‌های عامیانه فارسی است که در سال ۸۸۷ ه.ق در تبریز نوشته شده است. نویسنده آن داستان‌گزارى به نام محمد بیغمی است که داستان را بر کاتبی به نام محمود دفترخوان می‌خواند و او می‌نوشت. دارابنامه بر خلاف نام آن، شرح زندگی فیروزشاه پسر ملک داراب و دیگر پهلوانان ایرانی است. بیغمی داستان خود را از روایت‌های ایرانی پیش از اسلام و پس از اسلام گرفته است. استفاده نویسنده از دانش‌های گوناگون از جمله نجوم، اشاره به قهرمانان حماسه ملی ایران، اشاره به داستان تعدادی از پیامبران و سخنان حکیمانه، در داستان قابل توجه است.

توصیفات در دارابنامه دقیق است. طبقات اجتماعی، مشاغل، روابط بین کشورها، روابط انسانی، وضعیت زنان، حتی نوع پوشش و خوراک با دقت توصیف شده است. فرهنگ عامه در دارابنامه، جلوه‌ای ویژه دارد. استفاده از کنایات و تشبیهات عامیانه، نزدیک بودن و گاه یکسان بودن نثر کتاب با زبان گفت و گوی مردم، توصیف دقیق زندگی مردم عادی، دانش‌ها و باورهای عامیانه و بالاخره آداب و رسوم از جمله عناصر فرهنگ عامه در دارابنامه است.

نثر کتاب بر خلاف دوره‌ای که در آن نوشته شده، ساده و روان است. با این حال استفاده از واژگان عربی فراوان است که آسیبی به سادگی آن نرسانده است. تکرار فراوان واژگان و ترکیبات و عبارات، دگرگونی در صورت ملفوظ واژگان، به کار بردن واژگان ترکی و واژگان فارسی که در برخی موارد جایگزین واژگان عربی شده‌اند از ویژگی‌های نثر دارابنامه است. انواع حروف اضافه، کاربردهای کهن دستوری مانند انواع "را"، "ی"، "ضمیر و مفعول، انواع فعل از نظر ساختمان و زمان و وجه و نیز قیدهای گوناگون از دیگر ویژگی‌های کتاب است.

در سطح ادبی به بررسی انواع آرایه‌ها و عناصر زیبایی‌آفرین در متن پرداختیم. انواع سجع، جناس، موازنه، ترصیع، تضمین‌المزدوج در بخش آرایه‌های لفظی در دارابنامه یافت شد، که البته با توجه به ساده و عامیانه بودن نثر، میزان آرایه‌های یاد شده اندک است. در بررسی آرایه‌های معنوی انواع

تشبیه، مجاز، تناسب، اطناب، ایجاز، اغراق، کنایه، امثال و حکم در متن یافت شد که بسامد کاربرد تشبیهات رسمی و مجاز کم است و تناسب و ایجاز و اغراق و امثال و حکم فراوان به کار رفته است. تشبیهات عامیانه و نیز کنایات که در نوع خود جالب و گاه نادر هستند بیشترین کاربرد را در سطح ادبی اثر داشته‌اند. با توجه به عامیانه بودن داستان بخشی نیز به بررسی کاربردهای گوناگون عامیانه اختصاص یافت که از مهم‌ترین ویژگی‌های متن است.

به مکتوبات داراب‌نامه در فصلی جداگانه پرداخته شده است. در اینجا باید گفت که مکتوبات داراب‌نامه از دسته سلطانیات است. در پایان نیز نتیجه‌ای از مباحث یاد شده آمده است.

فهرست مطالب

فصل اول (مبادی تحقیق)

- ۱-۱- تعریف موضوع..... ۲
- ۲-۱ پیشینه تحقیق..... ۳
- ۳-۱- سوالات پژوهشی..... ۴
- ۴-۱- هدف از اجرا..... ۵
- ۵-۱- روش تحقیق..... ۵

فصل دوم (زندگی و زمانه بیغمی)

- ۱-۲- اوضاع و احوال اجتماعی..... ۷
- ۲-۲- وضعیت زبان و ادب فارسی..... ۱۰
- ۳-۲- زندگی و آثار بیغمی..... ۱۱
- ۴-۲- منابع نویسنده در نوشتن داستان..... ۱۱
- ۵-۲- محتوای داراب نامه..... ۲۲
- ۱-۵-۲- اشاره به داستان‌های کهن و حماسه ملی ایران..... ۲۳
- ۲-۵-۲- اشاره به گروه جوانمردان..... ۲۵
- ۳-۵-۲- سخنان حکمت آمیز..... ۲۶
- ۴-۵-۲- بهره‌گیری نویسنده از دانش‌های گوناگون..... ۲۷
- ۵-۵-۲- دانش‌های دیگر..... ۲۹
- ۶-۵-۲- اشاره به ترکیب داروی بیهوشانه..... ۲۹
- ۷-۵-۲- اشاره به آداب و رسوم کهن ایرانی..... ۳۰
- ۱-۷-۵-۲- آیین عزا..... ۳۰

- ۳۱.....۲-۷-۵-۲- آیین شادی.....
- ۳۱.....۳-۷-۵-۲- آداب و رسوم درباری.....
- ۳۲.....۴-۷-۵-۲- آیین اعدام.....
- ۳۲.....۸-۵-۲- اشاره به داستان‌های پیامبران و ادیان دیگر.....
- ۳۳.....۹-۵-۲- دین و عقیده حاکم بر داستان.....

فصل سوم) ویژگی‌های سبکی در سطح زبانی

- ۳۷.....۱-۳) درآمدی بر سبک و سبک‌شناسی.....
- ۳۸.....۲-۳- بررسی ویژگی‌های سبکی در سطح زبانی.....
- ۳۹.....۱-۲-۳- بررسی سطح آوایی یا سبک‌شناسی آواها.....
- ۳۹.....۱-۱-۲-۳- تکرار.....
- ۳۹.....۱-۱-۱-۲-۳- تکرار اسم.....
- ۴۱.....۲-۱-۱-۲-۳- تکرار فعل.....
- ۴۳.....۳-۱-۱-۲-۳- حرف.....
- ۴۴.....۴-۱-۱-۲-۳- عبارت.....
- ۴۵.....۲-۱-۲-۳- ابدال (دگرگونی واک‌ها).....
- ۴۵.....۱-۲-۱-۲-۳- دگرگونی مصوت‌ها.....
- ۴۷.....۲-۲-۱-۲-۳- دگرگونی در صامت‌ها.....
- ۴۹.....۳-۱-۲-۳- تلفظ‌های کهن.....
- ۵۰.....۱-۳-۱-۲-۳- ابدال.....
- ۵۱.....۲-۳-۱-۲-۳- صورت‌های کهن‌تر لغات.....
- ۵۲.....۳-۳-۱-۲-۳- درهم ریختگی.....

- ۵۳..... ۴-۳-۱-۲-۳ تغییر مصوت کوتاه
- ۵۳..... ۴-۱-۲-۳ تخفیف لغات
- ۵۳..... ۱-۴-۱-۲-۳ حذف یک یا چند حرف
- ۵۴..... ۲-۴-۱-۲-۳ حذف حرکت (بلند یا کوتاه)
- ۵۶..... ۳-۴-۱-۲-۳ تبدیل حرکت بلند به کوتاه (تخفیف حرکت)
- ۵۶..... ۴-۴-۱-۲-۳ تبدیل حرکتی به حرکت دیگر
- ۵۶..... ۵-۱-۲-۳ الف مبالغه
- ۵۷..... ۶-۱-۲-۳ اماله
- ۵۷..... ۷-۱-۲-۳ واو معدوله
- ۵۹..... ۸-۱-۲-۳ اسم صوت
- ۶۰..... ۲-۲-۳ سبک شناسی واژه‌ها
- ۶۰..... ۱-۲-۲-۳ کاربرد واژگان فارسی
- ۶۵..... ۲-۲-۲-۳ کاربرد واژگان ترکی - مغولی
- ۶۸..... ۳-۲-۲-۳ کاربرد واژگان عربی
- ۶۸..... ۱-۳-۲-۲-۳ اسم مفرد
- ۷۰..... ۲-۳-۲-۲-۳ انواع اسم جمع عربی
- ۷۱..... ۱-۲-۳-۲-۲-۳ جمع مکسر
- ۷۲..... ۲-۲-۳-۲-۲-۳ جمع مؤنث سالم
- ۷۲..... ۳-۳-۲-۲-۳ مصدر ثلاثی مجرد
- ۷۴..... ۴-۳-۲-۲-۳ مصدر ثلاثی مزید
- ۷۵..... ۵-۳-۲-۲-۳ ترکیبات عربی و فارسی
- ۷۶..... ۶-۳-۲-۲-۳ عبارات عربی

- ۷۷..... ۴-۲-۲-۳ ساختمان اسم
- ۷۷..... ۱-۴-۲-۲-۳ اسم بسیط
- ۷۷..... ۱-۱-۴-۲-۲-۳ اسم ابزار جنگی
- ۷۸..... ۲-۱-۴-۲-۲-۳ اسم ابزار موسیقی
- ۷۹..... ۳-۱-۴-۲-۲-۳ اسم زیور آلات
- ۷۹..... ۴-۱-۴-۲-۲-۳ ابزار خانگی
- ۸۰..... ۵-۱-۴-۲-۲-۳ انواع دیگر اسم بسیط
- ۸۱..... ۲-۴-۲-۲-۳ اسم مرکب
- ۸۲..... ۱-۲-۴-۲-۲-۳ اسم مرکب از چند اسم
- ۸۲..... ۲-۲-۴-۲-۲-۳ اسامی مرکب از اسم و پسوند
- ۸۴..... ۳-۲-۴-۲-۲-۳ اسم مرکب از اسم و بن فعل
- ۸۴..... ۴-۲-۴-۲-۲-۳ اسم مرکب از صفت شمارشی و اسم
- ۸۴..... ۵-۲-۴-۲-۲-۳ تکرار یک واژه
- ۸۵..... ۶-۲-۴-۲-۲-۳ اتباع
- ۸۵..... ۳-۴-۲-۲-۳ اسم مصغر
- ۸۵..... ۱-۳-۴-۲-۲-۳ اسم مصغر با پسوند(چه)
- ۸۶..... ۲-۳-۴-۲-۲-۳ اسم مصغر با پسوند (ک)
- ۸۷..... ۵-۲-۲-۳ جمع بستن دوباره اسم جمع عربی و فارسی
- ۸۸..... ۶-۲-۲-۳ مترادف
- ۸۸..... ۱-۶-۲-۲-۳ مترادف فارسی - فارسی
- ۹۰..... ۲-۶-۲-۲-۳ مترادف فارسی - عربی
- ۹۱..... ۳-۶-۲-۲-۳ مترادف عربی - فارسی

- ۹۲..... مترادف عربی - عربی ۴-۶-۲-۲-۳
- ۹۳..... صفت ۷-۲-۲-۳
- ۹۴..... صفات مرکب ۱-۷-۲-۲-۳
- ۹۹..... صفات ساده ۲-۷-۲-۲-۳
- ۱۰۰..... مطابقت صفت و موصوف ۳-۷-۲-۲-۳
- ۱۰۱..... صفت و موصوف مقلوب ۴-۷-۲-۲-۳
- ۱۰۳..... حرف اضافه ۸-۲-۲-۳
- ۱۰۳..... حرف اضافه ساده ۱-۸-۲-۲-۳
- ۱۰۶..... حرف اضافه مرکب ۲-۸-۲-۲-۳
- ۱۱۲..... کاربرد حروف اضافه در معنای دیگر ۳-۸-۲-۲-۳

فصل چهارم) سبک شناسی جمله ها

- ۱۱۶..... انواع مفعول ۱-۴
- ۱۱۶..... مفعول با نشانه " را " ۱-۱-۴
- ۱۱۷..... مفعول با نشانه " ی " ۲-۱-۴
- ۱۱۸..... مفعول با نشانه " را " و " ی " ۳-۱-۴
- ۱۱۹..... مفعول بدون نشانه ۴-۱-۴
- ۱۲۰..... مفعول با نشانه کهن مر ۵-۱-۴
- ۱۲۱..... ضمیر ۲-۴
- ۱۲۱..... ضمیر در نقش اضافی در آخر فعل ۱-۲-۴
- ۱۲۱..... ضمیر در نقش اضافی در کنار حرف ربط ۲-۲-۴
- ۱۲۲..... ضمیر در نقش متمم همراه با حرف ربط ۳-۲-۴

- ۱۲۳.....۴-۲-۴ ضمیر در نقش مفعول بدون حرف ربط.....
- ۱۲۴.....۵-۲-۴ ضمیر در نقش مفعول همراه با حرف ربط.....
- ۱۲۵.....۶-۲-۴ آمدن ضمیر متصل در آخر ضمیر پرسشی.....
- ۱۲۵.....۷-۲-۴ آمدن ضمیر شخصی متصل در آخر ضمیر شخصی منفصل.....
- ۱۲۵.....۸-۲-۴ آمدن ضمیر شخصی در نقش مفعول کنار ضمیر شخصی منفصل.....
- ۱۲۶.....۹-۲-۴ آمدن ضمیر در نقش مفعولی در آخر مضاف الیه.....
- ۱۲۶.....۱۰-۲-۴ ضمیر مشترک خود بدون ضمیر متصل اضافی.....
- ۱۲۷.....۱۱-۲-۴ ضمیر مشترک خود در معنای قید نفی.....
- ۱۲۸.....۱۲-۲-۴ آوردن ضمیر بدون (ی) میانجی.....
- ۱۲۸.....۱۳-۲-۴ پیوستن ضمیر شخصی متصل به ضمیر اشاره (آن).....
- ۱۲۸.....۱۴-۲-۴ استعمال ضمیر ملکی از آن و از این.....
- ۱۲۹.....۱۵-۲-۴ به کار بردن ضمیر شخصی انسانی برای غیر انسان.....
- ۱۲۹.....۱۶-۲-۴ استعمال از این و از آن برای بیان جنس.....
- ۱۳۰.....۳-۴ انواع (ی).....
- ۱۳۱.....۱-۳-۴ ی نکره.....
- ۱۳۲.....۲-۳-۴ ی وحدت.....
- ۱۳۳.....۳-۳-۴ ی نسبت.....
- ۱۳۴.....۴-۳-۴ ی لیاقت.....
- ۱۳۴.....۵-۳-۴ ی نشانه کسره اضافه.....
- ۱۳۵.....۴-۴ انواع را.....
- ۱۳۵.....۱-۴-۴ را به جای بر.....
- ۱۳۶.....۲-۴-۴ را به جای به.....

- ۱۳۶..... ۳-۴-۴-۳ را به جای برای
- ۱۳۷..... ۴-۴-۴-۴ را به جای فک اضافه
- ۱۳۸..... ۵-۴-۴-۵ را به جای از
- ۱۳۸..... ۶-۴-۴-۶ را علامت وجه مصدری
- ۱۳۹..... ۷-۴-۴-۷ کاربرد کهن اعداد
- ۱۴۰..... ۶-۴-۴-۶ فعل
- ۱۴۰..... ۱-۶-۴-۱ اقسام فعل به اعتبار زمان
- ۱۴۰..... ۱-۱-۶-۴-۱ فعل ماضی با ب آغازی
- ۱۴۴..... ۲-۱-۶-۴-۲ فعل مضارع بدون می و ب
- ۱۴۶..... ۳-۱-۶-۴-۳ فعل امر بدون (ب)
- ۱۴۸..... ۴-۱-۶-۴-۴ فعل امر با می
- ۱۴۹..... ۵-۱-۶-۴-۵ فعل نهی
- ۱۵۱..... ۶-۱-۶-۴-۶ فعل دعا
- ۱۵۱..... ۱-۶-۱-۶-۴-۱ وجه مثبت فعل دعایی
- ۱۵۲..... ۲-۶-۱-۶-۴-۲ وجه منفی فعل دعایی
- ۱۵۳..... ۷-۱-۶-۴-۷ فعل مستقبل واره
- ۱۵۴..... ۲-۶-۴-۲ ساختمان افعال
- ۱۵۴..... ۱-۲-۶-۴-۱ فعل ساده
- ۱۵۸..... ۲-۲-۶-۴-۲ فعل پیشوندی
- ۱۶۴..... ۳-۲-۶-۴-۳ فعل مرکب
- ۱۶۴..... ۱-۳-۲-۶-۴-۱ ترکیب با اسم
- ۱۶۶..... ۲-۳-۲-۶-۴-۲ فعل مرکب از صفت و فعل

- ۱۶۷.....۳-۳-۲-۶-۴-۴ فعل مرکب از قید یا گروه قیدی و فعل
- ۱۶۷.....۴-۳-۲-۶-۴-۴ فعل مرکب از واژه عربی و همکرد فارسی
- ۱۶۹.....۴-۲-۶-۴-۴ عبارت فعلی
- ۱۷۰.....۵-۲-۶-۴-۴ فعل ناگذر
- ۱۷۲.....۳-۶-۴-۴ وجوه فعل
- ۱۷۲.....۱-۳-۶-۴-۴ وجه شرطی
- ۱۷۴.....۲-۳-۶-۴-۴ وجه تمنایی
- ۱۷۲.....۳-۳-۶-۴-۴ وجه اخباری
- ۱۷۷.....۴-۳-۶-۴-۴ وجه التزامی
- ۱۷۹.....۵-۳-۶-۴-۴ ی بیان خواب
- ۱۷۹.....۶-۳-۶-۴-۴ وجه مطیعی
- ۱۸۰.....۷-۳-۶-۴-۴ وجه منفی
- ۱۸۱.....۸-۳-۶-۴-۴ وجه وصفی
- ۱۸۳.....۴-۶-۴-۴ صرف افعال کهن
- ۱۸۴.....۱-۴-۶-۴-۴ فعل های ناقص
- ۱۸۴.....۱-۱-۴-۶-۴-۴ فعل بایستن
- ۱۸۶.....۲-۱-۴-۶-۴-۴ فعل شایستن
- ۱۸۷.....۳-۱-۴-۶-۴-۴ فعل توانستن
- ۱۸۸.....۴-۱-۴-۶-۴-۴ یارستن
- ۱۸۸.....۲-۴-۶-۴-۴ افعال آغازی
- ۱۸۹.....۷-۴-۴ گروه قیدی
- ۱۹۰.....۱-۷-۴-۴ عبارتهای وصفی در معنای قیدی

- ۱۹۳..... قیده‌های پیشوندی..... ۲-۷-۴
- ۱۹۴..... قید مختص..... ۳-۷-۴
- ۱۹۶..... واژه‌های مکرر..... ۴-۷-۴
- ۱۹۷..... قیده‌های برساخته از اسامی مشتق فارسی..... ۵-۷-۴

فصل پنجم) سطح ادبی اثر

- ۲۰۰..... کاربردهای عامیانه..... ۱-۵
- ۲۰۴..... آرایه‌های بدیع لفظی..... ۲-۵
- ۲۰۴..... سجع..... ۱-۲-۵
- ۲۰۵..... سجع متوازی..... ۱-۱-۲-۵
- ۲۰۷..... سجع متوازن..... ۲-۱-۲-۵
- ۲۰۸..... سجع مطرف..... ۳-۱-۲-۵
- ۲۰۹..... ازدواج..... ۴-۱-۲-۵
- ۲۱۰..... تضمین المزدوج..... ۵-۱-۲-۵
- ۲۱۲..... موازنه..... ۶-۱-۲-۵
- ۲۱۳..... ترصیع..... ۷-۱-۲-۵
- ۲۱۴..... جناس..... ۲-۲-۵
- ۲۱۴..... جناس ناقص یا محرف..... ۱-۲-۲-۵
- ۲۱۵..... جناس لاحق..... ۲-۲-۲-۵
- ۲۱۶..... جناس اشتقاق..... ۳-۲-۲-۵
- ۲۱۷..... جناس خط..... ۴-۲-۲-۵
- ۲۱۷..... جناس زاید..... ۵-۲-۲-۵

- ۲۱۷.....۵-۲-۲-۶- جناس تام.....
- ۲۱۸.....۵-۲-۳- تشبیه.....
- ۲۱۸.....۵-۲-۳-۱- اضافه تشبیهی.....
- ۲۲۰.....۵-۲-۳-۲- تشبیه جمع.....
- ۲۲۱.....۵-۲-۳-۳- ترکیب تشبیهی.....
- ۲۲۱.....۵-۲-۳-۴- تشبیه مفرد به مقید.....
- ۲۲۲.....۵-۲-۳-۵- تشبیه محسوس به معقول.....
- ۲۲۳.....۵-۲-۳-۶- محسوس به محسوس.....
- ۲۲۴.....۵-۲-۳-۷- تشبیه متعدد.....
- ۲۲۵.....۵-۲-۴- تشبیهات عامیانه.....
- ۲۳۰.....۵-۲-۵- ایجاز.....
- ۲۳۰.....۵-۲-۵-۱- حذف فعل همراه با عبارات اگر نه و الا.....
- ۲۳۲.....۵-۲-۵-۲- حذف فعل در جملات معطوف به واو ملازمت.....
- ۲۳۴.....۵-۲-۵-۳- حذف فعل در جمله واردهای معطوف به جمله کامل بعد از خود.....
- ۲۳۶.....۵-۲-۵-۴- حذف فعل به قرینه.....
- ۲۳۶..... ۵-۲-۵-۴-۱- حذف فعل به قرینه لفظی.....
- ۲۳۷.....۲-۴-۵-۲- حذف فعل به قرینه معنوی.....
- ۲۳۸.....۵-۲-۵-۵- حذف فعل و باقی گذاشتن شناسه.....
- ۲۳۹.....۵-۲-۵-۶- حذف فعل در جمله های با سازه های نفی.....
- ۲۴۰.....۵-۲-۵-۷- حذف فعل در جمله های مختوم به نه.....
- ۲۴۰.....۵-۲-۵-۸- حذف فعل در جمله های همراه با اصوات.....
- ۲۴۲.....۵-۲-۵-۹- حذف فعل در جمله های بی فعل پرسشی.....

- ۲۴۲.....۱۰-۵-۲-۵ حذف فعل در جمله های همراه با عبارت عجب اگر
- ۲۴۳.....۱۱-۵-۲-۵ حذف فعل در جمله های همراه با اینک
- ۲۴۴.....۶-۲-۵ تناسب
- ۲۴۷.....۷-۲-۵ مجاز
- ۲۴۸.....۸-۲-۵ اطناب
- ۲۵۴.....۹-۲-۵ اغراق
- ۲۵۶.....۱۰-۲-۵ کنایه
- ۲۶۹.....۱۱-۲-۵ امثال و حکم

فصل ششم) مکتوبات

- ۲۷۳.....مکتوبات

فصل هفتم) نتیجه گیری

- ۲۷۶.....نتیجه گیری
- ۲۸۰.....فهرست منابع
- فهرست جداول:
- ۶۵.....جدول ۱-۳ واژگان فارسی
- ۶۸.....جدول ۲-۳ واژگان ترکی
- ۷۰.....جدول ۳-۳ اسم مفرد عربی
- ۹۹.....جدول ۴-۳ صفات مرکب
- ۱۴۳.....جدول ۱-۴ فعل ماضی با ب آغازی
- ۲۰۷.....جدول ۱-۵ سجع متوازی

پیشگفتار

داستان‌های عامیانه فارسی بخشی از فرهنگ عامیانه‌اند که انعکاس روشن و دقیقی از زندگی مردم دوره خود را به دست می‌دهند. توجه و بررسی نکات ارزنده‌ای که در این داستان‌ها هست، علاوه بر آن که ما را با بخش مهمی از فرهنگ ایرانی آشنا می‌کند، آن را از خطر نابودی و فراموشی نیز نجات می‌دهد.

از آنجا که درباره داستان‌های عامیانه که بخشی از فرهنگ مکتوب عامه است، یک پایان‌نامه با عنوان "بازتاب فرهنگ ایرانی در سمک عیار" در دانشگاه یزد انجام یافته است (۱۳۸۴)، بررسی ویژگی‌های سبکی نیز نگاه دیگری به داستان‌های عامیانه فارسی بود که مورد توجه قرار گرفت. بررسی نوع سخن و گفتار مردم در دوره‌ای که داستان نوشته شده از آنجا قابل توجه است که زبان گفتار یکی از پایه‌های اصلی فرهنگ عامه است و در تیررس فراموشی و زوال قرار دارد. توجه به موضوع یاد شده و هدایت به سوی آن و انتخاب آن از سوی نگارنده، مرهون نگاه دقیق و راهنمایی استاد محترم آقای دکتر جلالی است که از هنگام انتخاب موضوع تا دستیابی به منابع و شیوه انجام کار و تا پایان پژوهش، هیچ‌گاه لطف خویش را از من دریغ نداشتند و سطر به سطر این پژوهش برای من یادآور زحمات ایشان و نکات ارزنده‌ای است، که از ایشان آموختم.

در ادامه بر خود لازم می‌دانم که از کسانی که در هنگام انجام پژوهش مرا همراهی کردند سپاسگزاری کنم.

در آغاز از پدر و مادر عزیزم به پاس تلاش‌ها، صبوری‌ها و حمایت‌هایشان بسیار سپاسگزارم و امیدوارم که این پژوهش پاسخی کوچک بر بزرگواری‌هایشان باشد.

از استادان محترم راهنما و مشاور آقایان دکتر الهام‌بخش و دکتر کهدویی به جهت زحماتی که در این راه متحمل شدند، سپاسگزارم.

از استادان محترم آقای دکتر یدالله جلالی و مجید پویان که ایشان نیز زحمت داوری و خواندن پایان نامه را پذیرفتند و نظریات علمی ایشان راهی در جهت بهتر شدن این پژوهش گشوده است بسیار سپاسگزارم.

همچنین از استاد محترم آقای دکتر محمدرضا نجاریان که در زمان تشریف استاد راهنما به سفر معنوی حج، وقت خود را در اختیار این جانب قرار دادند و از راهنمایی های ایشان بسیار بهره بردم، بسیار سپاسگزارم.

از کارشناس آموزشی گروه سرکار خانم حمیده مطهری نیا و نیز مسؤل دفتر گروه سرکار خانم ستاره صابر و نیز سرکار خانم لیلی رضایی، که هر کدام در طول دوره تحصیل با خوشرویی و شکیبایی مرا در انجام امور مختلف اداری راهنمایی کردند، بسیار سپاسگزارم.

از کتابداران محترم کتابخانه مرکزی دانشگاه یزد آقای حسینی و سرکار خانم رحیمی و نیز کتابداران محترم کتابخانه مجتمع علوم انسانی سرکار خانم لاله و سرکار خانم حائری و نیز کتابداران محترم کتابخانه وزیری یزد آقایان مولوی و تاج گردون، که هر کدام با بردباری مرا در یافتن منابع مورد نظر یاری دادند بسیار سپاسگزارم.

در پایان نیز بر خود لازم می دانم که از همدلی و همراهی های دوستان و هم کلاسی های عزیزم تشکر کنم و مایه افتخار خود می دانم که این دوره را در کنار آنان گذراندم.